

УДК 378.091.3:78.071.2

DOI: [https://doi.org/10.33272/2522-9729-2026-2\(227\)-152-156](https://doi.org/10.33272/2522-9729-2026-2(227)-152-156)

ГОЛУБЕВА ГАЛИНА ЮРІЇВНА,

старша викладачка кафедри естрадного співу,
Київська муніципальна академія естрадного
та циркового мистецтва, м. Київ, Україна

Halyna Holubieva,

Senior lecturer at the Pop Singing Department,
Kyiv Municipal Academy of Circus and Performing Arts,
Kyiv, Ukraine

E-mail: g.golubeva@kmaesm.edu.ua

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-2359-4636>

БОЛДУЗЕВ РОМАН ОЛЕКСАНДРОВИЧ,

викладач кафедри естрадного співу,
Київська муніципальна академія естрадного
та циркового мистецтва, м. Київ, Україна

Roman Bolduziev,

Lecturer at the Pop Singing Department,
Kyiv Municipal Academy of circus and performing arts,
Kyiv, Ukraine

E-mail: r.bolduzev@kmaesm.edu.ua

ORCID iD: <https://orcid.org/0009-0002-0141-8399>

ГОТОВНІСТЬ ДИТИНИ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ДО НАВЧАННЯ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ: СУЧАСНІ ПЕДАГОГІЧНІ ПІДХОДИ

A Здійснено комплексний аналіз сучасних західних методик навчання естрадного вокалу в контексті розвитку світового вокального мистецтва та актуальних потреб мистецької освіти. Уточнено зміст поняття «вокальна школа» у широкому (історично змінна інституційно-педагогічна система підготовки співаків) і вузькому (сукупність вокально-технічних прийомів) значеннях, акцентовано на їхній зв'язок із естетичними нормами, жанровими трансформаціями та вимогами сцени. Окреслено компетентнісний профіль сучасного естрадного вокаліста, що поєднує фізіологічні (усвідомлене звуковидобування, реєстрова координація, резонанс, артикуляція, дихання, робота з мікрофоном), художньо-естетичні (акторська майстерність, сценічний рух, імідж, інтерпретація) та сценічно-виконавські компоненти (практика, комунікація з аудиторією, витривалість). Проведено порівняльний аналіз провідних західних підходів: методу Сета Піггса Speech Level Singing, Estill Voice Training (EVT), Complete Vocal Technique (CVT) та Cheryl Porter Vocal Method (CPVM). Показано відмінності їхніх теоретичних засад, інструментарію й педагогічної логіки: SLS орієнтує на природність і вирівнювання реєстрів, але й має обмежену наукову верифікацію; EVT спирається на анатомо-фізіологічний контроль структур голосового механізму та забезпечує прогнозованість результату; CVT пропонує режимно-принципову модель (опора, twang, артикуляція), придатну для ССМ-стилів; CPVM інтегрує техніку з тілесною координацією, мотиваційними практиками та цифровими ресурсами навчання. Аргументовано доцільність інтеграції цих методик у вітчизняні освітні програми за умов методичного узгодження, етапності, дотримання принципів безпечного голосоутворення та адаптації до українського контексту підготовки виконавців. Окреслено практичні критерії добору методики для різних етапів навчання (базовий, поглиблений, сценічно-практичний) та підкреслено роль міждисциплінарної взаємодії вокального педагога з фоніатром і звукорежисером у профілактиці перенавантажень.

Ключові слова: вокальна школа; естрадний вокал; вокальна методика; вокальні техніки; Estill Voice Training; Complete Vocal Technique; Cheryl Porter Vocal Method

MODERN WESTERN METHODS OF POP VOCAL TRAINING: THEORETICAL AND PRACTICAL ASPECTS

S The article provides a comprehensive analysis of modern Western methods of pop vocal training in relation to global development in vocal art and the current needs of higher arts education. The concept of a "vocal school" is clarified in two senses: (1) a historically evolving

institutional and pedagogical system of singer training and (2) a set of vocal-technical methods aimed at achieving stable, high-level performance. A competence-based profile of a contemporary pop vocalist is outlined, combining physiological skills (safe phonation, register coordination, resonance shaping, articulation, breath management, and microphone technique), artistic-aesthetic skills (interpretation, acting, stage movement, and image development), and stage-performance skills (practice, audience communication, and vocal endurance). A comparative review is presented of key approaches: Seth Riggs' Speech Level Singing (SLS), Estill Voice Training (EVT), Complete Vocal Technique (CVT), and the Cheryl Porter Vocal Method (CPVM). The study highlights differences in theoretical foundations, training tools, and pedagogical logic: SLS emphasizes natural, speech-like production and smoother register transitions but is less explicitly research-based; EVT is grounded in anatomical and physiological analysis and develops conscious control over specific vocal structures; CVT offers an operational model built on core principles (breath support, twang, efficient articulation) and four vocal modes suitable for contemporary commercial music styles; CPVM integrates technique with body coordination, motivational strategies, and digital learning resources. The article argues for the relevance of integrating these methods into national curricula, provided that methodological alignment, staged progression, and vocal-health principles are ensured and adapted to the Ukrainian context. Criteria are suggested for choosing methods across training stages, and the importance of collaboration with phoniatrists and sound engineers is noted. Recommendations focus on staged integration and health-oriented practice within Ukrainian vocal curricula.

Keywords: vocal school; pop vocal; vocal pedagogy; vocal techniques; Estill Voice Training; Complete Vocal Technique; Cheryl Porter Vocal Method

Вступ. Поняття «вокальна школа» посідає фундаментальне місце у теорії та практиці вокального мистецтва, оскільки акумулює історично сформований досвід вокального виконавства, педагогічні традиції та методи формування голосу [5; 8]. У науковому дискурсі це поняття використовується у широкому та вузькому значеннях, що зумовлено багатовимірністю самого феномену вокального мистецтва.

У широкому розумінні вокальна школа постає як цілісна, цілеспрямована та організована система підготовки співаків, що формується в конкретному культурно-історичному контексті та зазнає трансформацій відповідно до естетичних і соціокультурних змін. Вона охоплює сукупність педагогічних принципів, виконавських традицій, художніх ідеалів, а також інституційних форм навчання, що визначають напрями розвитку вокального мистецтва в певну історичну епоху [3; 11; 12]. У вузькому значенні вокальна школа трактується як система вокально-технічних методів, прийомів і вправ, спрямованих на формування та вдосконалення виконавської майстерності співака. У цьому аспекті вона пов'язана з конкретними підходами до звуковидобування, роботи з регістрами, резонансами, диханням, артикуляцією та іншими компонентами вокального процесу, що забезпечують якість, стабільність і безпечність голосового функціонування [4; 8].

Актуальність звернення до проблеми сучасних вокальних шкіл зумовлена інтенсивним розвитком естрадно-джазового вокального мистецтва наприкінці ХХ – на початку ХХІ століття, що супроводжується ускладненням виконавських завдань, розширенням діапазону художніх засобів і зростанням технічних вимог до вокаліста. Сучасний виконавець дедалі частіше працює в умовах стильової поліфонії, поєднуючи елементи різних жанрів і вокальних манер, що вимагає володіння широким спектром вокально-технічних прийомів і високого рівня адаптивності голосового апарату [15].

Крім того, активне поширення західних естрадно-джазових практик, зокрема складного репертуару з використанням змішаних і екстремальних вокальних технік, актуалізує проблему відповідності традиційних педагогічних підходів сучасним виконавським реаліям. У

цьому контексті постає необхідність наукового осмислення сучасних вокальних методик, їхнього порівняльного аналізу та визначення можливостей інтеграції в систему вітчизняної мистецької освіти з урахуванням принципів безпечного та ефективного розвитку голосу.

Постановка проблеми. У сучасних умовах розвитку естрадно-джазового вокального мистецтва спостерігається тенденція до ускладнення виконавського репертуару під впливом світових музичних процесів і поширення західних вокальних практик. Початківці (а нерідко й виконавці з певним сценічним досвідом) прагнуть опанувати твори провідних зарубіжних артистів, де активно застосовуються змішані регістри, високі теситурні навантаження, інтенсивна динаміка та стильові вокальні ефекти [там само].

Водночас рівень сформованості технічних, фізіологічних і художньо-виконавських навичок у багатьох молодих вокалістів не відповідає складності обраного репертуару. Це підвищує ризики зниження художньої якості виконання та створює передумови для вокальних перевантажень і розладів голосової функції, що особливо критично в освітньому процесі [4; 9].

Додатковим чинником проблеми є обмежена представленість і фрагментарність опису сучасних західних методик (SLS, EVT, CVT тощо) у вітчизняній навчально-методичній і науковій літературі. В англомовних джерелах відповідні підходи систематизовані значно краще, однак вони не завжди доступні широкому колу викладачів і здобувачів, що ускладнює їхнє методичне впровадження [15].

Як зазначають В. Зайцев, П. Зібров, у частини педагогічного середовища зберігається упереджене ставлення до новітніх прийомів (зокрема belting/twang та екстремальних ефектів), що не завжди узгоджується з традиційними уявленнями про «нормативність» звукоутворення [6]. Унаслідок цього сучасні естрадні методики інколи сприймаються як вторинні або потенційно ризиковані без достатнього наукового аналізу. Отже, актуалізується потреба системного вивчення провідних західних методів навчання естрадного вокалу з позицій їхньої наукової обґрунтованості, педагогічної доцільності й безпечності.

Але, як пише О. Дзюба, «еволюція популярного вокального мистецтва вимагає збагачення – через ознайомлення й вивчення провідного західного методичного досвіду вокальної педагогіки. У результаті синтезу національних співацьких традицій і сучасної вокальної техніки відбудеться значний динамічний підйом у вітчизняному вокальному виконавстві» [5, с. 67].

Аналіз попередніх досліджень і публікацій. Питання історії та теорії вокального мистецтва висвітлено у праці Б. Гнидю [3]. Фізіологічні основи вокальної роботи й профілактика голосових порушень розкриті у колективній монографії Г. Стасько, О. Шуляра [4]. Доцільність використання української народнопісенної спадщини в системі формальної мистецької освіти розкриває Н. Сулаєва [16]. Упровадження сучасних вокальних технік у процесі підготовки майбутніх акторів розглядали Н. Борисенко, Є. Роговська [1]. Разом із тим сучасні західні вокальні методики ССМ-спрямування (зокрема EVT і CVT) в українському науковому дискурсі представлені фрагментарно, що зумовлює потребу їхнього комплексного аналізу та адаптації до освітніх програм мистецьких закладів [15].

Метою статті є системний і порівняльний аналіз сучасних західних методик навчання естрадного вокалу (SLS, EVT, CVT, CPVM) та визначення можливостей їхньої педагогічно коректної й безпечної інтеграції у практику української мистецької освіти.

Викладення основного матеріалу дослідження.

Професійні компетентності сучасного естрадного вокаліста у контексті методик EVT, CVT, CPVM

«Історично український естрадний вокал формувався під значним впливом народної пісенної традиції, для якої характерна емоційність, широкий діапазон і використання специфічних народних прийомів. Однак із відкриттям інформаційного простору українські музиканти отримали доступ до світових вокальних шкіл. Це призвело до стрімкої еволюції, що ознаменувалася переходом від переважно народної манери до освоєння сучасних поп- та рок-вокальних технік» [7, с. 54]. Як справедливо відзначає Н. Толошняк, «для досягнення професійного рівня виконавства важливим є опанування цілого комплексу вмій і навичок, знайти свій власний стиль і характер, а також розвиватися і навчатися завжди, бо сучасний естрадний спів давно відійшов від канонічних принципів співу й у своєму розвитку з величезною швидкістю рухається вперед» [9, с. 345].

Сучасна система підготовки естрадного вокаліста дедалі більше орієнтується на інтеграцію науково обґрунтованих вокальних методик, що забезпечують усвідомлений, безпечний і художньо результативний розвиток голосу. У цьому контексті професійні компетентності виконавця формуються не ізольовано, а у взаємозв'язку з конкретними педагогічними підходами, серед яких особливе місце посідають Estill Voice Training (EVT), Complete Vocal Technique (CVT) та Cheryl Porter Vocal Method (CPVM).

Фізіологічні компетентності сучасного естрадного вокаліста знаходять чітке методичне підґрунтя в системі Estill Voice Training. EVT ґрунтується на науковому аналізі роботи голосового апарату та передбачає свідомий контроль

окремих анатомо-фізіологічних структур, залучених у процес фонації [14]. Формування навичок керування положенням гортані, м'якого піднебіння, голосових складок і резонаторів сприяє розвитку точного й безпечного звуковидобування.

Методика Complete Vocal Technique, своєю чергою, акцентує увагу на практичному застосуванні фізіологічних знань через чітко структуровану систему вокальних принципів і режимів [там само]. CVT сприяє формуванню фізіологічних компетентностей шляхом опанування вокальної опори, обов'язкового твєнгу та раціонального положення артикуляційного апарату.

Художньо-естетичні компетентності значною мірою корелюють із підходом Cheryl Porter Vocal Method, який поєднує вокальну техніку з розвитком сценічної виразності та емоційної свободи виконавця [там само]. Активне використання руху, тілесної координації та позитивного психологічного налаштування сприяє зняттю м'язових затисків і розкриттю індивідуального тембрового потенціалу голосу.

Сценічно-виконавські компетентності формуються на перетині технічної підготовки та практичного сценічного досвіду. У цьому аспекті всі три методики – EVT, CVT і CPVM – взаємодоповнюють одна одну: EVT забезпечує точність і стабільність вокального механізму, CVT – гнучкість у виборі вокальних режимів залежно від художнього завдання, а CPVM – адаптацію цих навичок до умов живого виконання та взаємодії з публікою.

Отже, «Сучасні вокальні техніки значно розширюють можливості голосу актора, сприяють його витривалості, гнучкості та сценічній достовірності. Зокрема, техніка (EVT) сприяє усвідомленому керуванню голосовим апаратом завдяки детальній анатомічній моделі» [1, с. 35].

Отже, професійні компетентності сучасного естрадного вокаліста доцільно розглядати як результат інтеграції різних вокально-педагогічних підходів, що створює модель підготовки універсального виконавця, здатного до стильової мобільності, високої технічної культури та усвідомленого сценічного самовираження.

Метод Сета Піггса

Метод Сета Піггса відомий як «speech level singing» (спів на розмовному рівні), він є одним із поширених підходів у сучасній практиці естрадного вокального навчання [14]. Його концептуальною основою є ідея максимально природного вокального звуковидобування, за якого положення гортані та артикуляційного апарату під час співу наближене до мовлення.

Ключовим завданням методу є формування мікстового голосу як основи для згладженого переходу між грудним і головним регістрами. Практичні вправи зорієнтовані на розвиток м'якої атаки звука, близької вокальної позиції та відчуття комфорту під час співу незалежно від висоти та динаміки.

Перевагою методу є його практична ефективність і доступність, завдяки чому він застосовується у роботі з початківцями та виконавцями, які мають труднощі з регістровими переходами або втрату тембрової насиченості у верхньому діапазоні.

Водночас метод має низку обмежень, серед яких – відсутність чітко окресленої наукової бази, що ускладнює об'єктивний контроль фізіологічних процесів під час виконання вправ. Крім того, «speech level singing» обмежено працює з екстремальними вокальними техніками та недостатньо акцентує системне формування вокальної опори.

Estill Voice Training (EVT)

Методика EVT є однією з науково обґрунтованих систем сучасної вокальної педагогіки, оскільки базується на аналізі анатомо-фізіологічних механізмів голосоутворення та передбачає свідомий контроль окремих структур вокального апарату [там само].

Концептуальною основою EVT є положення про те, що елементи вокального звучання контролюються м'язовими структурами, які можуть бути усвідомлено керовані вокалістом. Відповідно до цього навчання спрямоване на розвиток точного контролю над складниками вокального механізму через опанування «фігур голосу».

Перевагами EVT є наукова достовірність, можливість об'єктивного аналізу вокального процесу та ефективність у формуванні навичок безпечного звуковидобування. Водночас методика потребує достатнього рівня початкової підготовки, високої концентрації уваги та послідовного опанування термінології й м'язового контролю.

Complete Vocal Technique (CVT)

CVT – сучасна система навчання вокалу, розроблена К. Садолін [14], набула поширення у сфері естрадного та популярного вокального мистецтва [13]. Методика зорієнтована на досягнення прогнозованого та безпечного результату. CVT спирається на три базові принципи: вокальна опора, обов'язковий твенг і раціональне положення артикуляційного апарату. На цій основі вибудовується система чотирьох вокальних режимів (нейтральний, стриманий, кричаний, ріжучий), що охоплюють спектр звучань сучасного естрадного виконання.

Перевагами CVT є практична спрямованість, доступність і структурованість, що полегшує застосування в освітньому процесі. Водночас CVT є менш придатною для академічного вокалу, оскільки не зорієнтована на формування оперних тембрів і не передбачає детального аналізу процесів у рамках класичної вокальної школи.

Cheryl Porter Vocal Method (CPVM)

CPVM є авторською методикою навчання вокалу, що поєднує елементи класичної та сучасної вокальної школи й орієнтована на формування універсального виконавця [8]. Методика вирізняється синтезом технічної підготовки, сценічної виразності та психологічної підтримки процесу

навчання. «Авторська методика Cheryl Porter виникла зі злиття власного вокально-виконавського досвіду (академічного, соул, джазового) з особливою харизмою педагога, спрямованою на створення комфортного психологічного середовища для учнів, надання їм впевненості у позитивному результаті оволодіння вокальною майстерністю» [10, с. 100].

CPVM ґрунтується на поетапному розвитку вокальних навичок – від базового володіння голосом до впевненого сценічного самовираження. Вона інтегрує тілесний рух, що сприяє зняттю м'язових затисків і покращенню координації. Виразний мотиваційний складник підтримує подолання психологічних бар'єрів і формує внутрішню готовність до публічного виступу.

Методика також передбачає активне використання цифрових інструментів (відеоуроки, аудіоматеріали, онлайн-формати), що розширює дидактичні можливості та сприяє індивідуалізації навчання.

Водночас CPVM доцільно узгоджувати з науково обґрунтованими системами EVT, CVT для забезпечення балансу між художньою свободою та фізіологічною безпечністю голосоутворення.

Висновки.

1. Проведений аналіз засвідчує, що сучасні західні методики навчання естрадного вокалу суттєво розширюють теоретичні та практичні можливості вокальної педагогіки, пропонуючи нові підходи до формування вокальної техніки, реєстрової координації та художньо-виразових засобів виконання.

2. Інтеграція науково обґрунтованих і практично зорієнтованих підходів (зокрема, EVT, CVT та CPVM) створює умови для усвідомленого й безпечного розвитку голосу, знижує ризики вокальних перевантажень і сприяє формуванню стабільної професійної техніки.

3. Cheryl Porter Vocal Method демонструє високий потенціал універсальної підготовки естрадних вокалістів завдяки поєднанню технічної роботи з голосом, розвитку сценічної виразності, тілесної координації та психологічної мотивації.

4. Доцільним є поєднання різних вокально-педагогічних систем: EVT як науково-аналітичної основи, CVT як прикладної технічної системи та CPVM як художньо-комунікативної моделі навчання.

Перспективи подальших досліджень будуть пов'язані з адаптацією сучасних західних вокальних методик до умов української мистецької освіти, розробленням методичних рекомендацій і навчальних програм (силабусів) для закладів вищої і фахової передвищої освіти.

Список використаних джерел

1. Борисенко Н., Роговська Є. Впровадження сучасних вокальних технік у процесі підготовки майбутніх акторів. *Fine Art and Culture Studies*. 2025. № 2. С. 31–36. DOI: <https://doi.org/10.32782/facs-2025-2-5>. URL: <https://eprints.zu.edu.ua/44690/1/1.pdf>
2. Вокальне мистецтво: історія та сучасність : зб. ст. / редкол.: І. Пилатюк. Львів : Сполом, 2010. 203 с. (Наукові збірки Львівської національної музичної академії ім. М. В. Лисенка. Вип. 24 ; кн. 2).
3. Гнидь Б. П. *Історія вокального мистецтва*. Київ : НМАУ, 1997. 320 с.
4. Голос людини та вокальна робота з ним : монографія / Г. Є. Сасько, О. Д. Шуляр та ін. Івано-Франківськ : Вид-во ПНУ ім. В. Стефаніка, 2010. 336 с. URL: <http://194.44.152.155/elib/local/pv/2911.pdf>
5. Дзюба О. Г. Педагогічні аспекти вокальної технології сучасного популярного виконавства. *Імідж сучасного педагога*. 2018. № 2 (179). С. 66–69. DOI: [https://doi.org/10.33272/2522-9729-2018-2\(179\)-66-69](https://doi.org/10.33272/2522-9729-2018-2(179)-66-69)

6. Зайцев В. В., Зібров П. М. Виконавська манера белтінг у творчості українських вокалістів. *Імідж сучасного педагога*. 2024. № 1 (214). С. 86–92. DOI: [https://doi.org/10.33272/2522-9729-2024-1\(214\)-86-92](https://doi.org/10.33272/2522-9729-2024-1(214)-86-92)
7. Заря С. Вплив європейських вокальних методик на формування сучасного українського естрадного вокалу. *Слобожанські мистецькі студії*. 2025. № 3. С. 54–60. DOI: <https://doi.org/10.32782/art/2025.3.10>
8. Лекції з історії світової та вітчизняної культури : навч. посіб. / за ред.: А. Яртиса, В. Мельника. Львів : Світ, 2008. 597 с.
9. Толешняк Н. А., Сахарієва І. С. Вокальна техніка естрадного співака: інноваційні підходи до формування вокальних навичок. *Science and technology: problems, prospects and innovations* : матеріали VIII міжнар. наук.-практ. конф. (Osaka, Japan, 11–13 May 2023). Osaka : CPN Publishing Group, 2023. С. 345. URL: http://reposit.sc.nuczu.edu.ua/bitstream/123456789/18851/1/03_%20SCIENCE-AND-TECHNOLOGY-PROBLEMS-PROSPECTS-AND-INNOVATIONS-11-13.05.23.pdf#page=345
10. Фоломєєва Н. Інтеграція методики Шіріл Портер у процесі вокальної підготовки у вітчизняних закладах вищої освіти. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2023. № 3 (127). С. 96–109. DOI: <https://doi.org/10.24139/2312-5993/2023.03/96-109>
11. Шуляр О. Д. *Історія вокального мистецтва* : монографія. Ч. I. Івано-Франківськ : Плай, 2010. 352 с.
12. Шуляр О. Д. *Історія вокального мистецтва* : монографія. Ч. II. Івано-Франківськ : Плай, 2012. 360 с.
13. Bartlett I., Naismith M. L. An Investigation of Contemporary Commercial Music (CCM) Voice Pedagogy: A Class of its Own? *Journal of Singing*. 2020. Vol. 76, no. 3. P. 273–282. URL: https://www.nats.org/_Library/JOS_On_Point/JOS-076-3-2020-273_-_Bartlett-Naismith_-_An_Investigatin_of_CCM.pdf (дата звернення: 30.01.2026).
14. Sadolin C. *Complete Vocal Technique*. Complete Vocal Institute, 2021. 376 p.
15. So You Want to Sing CCM (Contemporary Commercial Music): A Guide for Performers / ed. by M. Hoch. Lanham : Rowman & Littlefield, 2018.
16. Sulaieva N. Ukrainian folk song in the system of formal and non-formal music and pedagogical education in Ukraine: the case of Hryhorii Levchenko's teaching and creative activity. *Імідж сучасного педагога*. 2025. № 4 (224). С. 133–137. DOI: [https://doi.org/10.33272/2522-9729-2025-4\(223\)-133-137](https://doi.org/10.33272/2522-9729-2025-4(223)-133-137)

References

1. Borysenko, N., & Rohovska, Y. (2025). Vprovadzhenia suchasnykh vokalnykh tekhnik u protsesi pidhotovky maibutnikh aktoriv [Implementation of modern vocal techniques in the training of future actors]. *Fine Art and Culture Studies*, 2, 31-36. Retrieved from <https://eprints.zu.edu.ua/44690/1/1.pdf> [in Ukrainian].
2. Pylatiuk, I. (Ed.). (2010). *Vokalne mystetstvo: istoriia ta suchasnist [Vocal art: history and modernity]*: zb. st. Lviv: Spolom. (Naukovi zbirky Lvivskoi natsionalnoi muzychnoi akademii im. M. V. Lysenka. Vyp. 24; kn. 2). [in Ukrainian].
3. Hnyd, B. P. (1997). *Istoriia vokalnoho mystetstva [History of vocal art]*. Kyiv: NMAU [in Ukrainian].
4. Stasko, H. Y., & Shuliar, O. D. (2010). *Holos liudyny ta vokalna robota z nym [The human voice and vocal work with it]*. Ivano-Frankivsk: PNU. Retrieved from <http://194.44.152.155/elib/local/pv/2911.pdf> [in Ukrainian].
5. Dziuba, O. H. (2018). Pedagogichni aspekty vokalnoi tekhnolohii suchasnoho populianoho vykonavstva [Pedagogical aspects of vocal technology of modern popular performance]. *Imidzh suchasnoho pedahoha [Image of the Modern Pedagogue]*, 2 (179), 66-69. DOI: [https://doi.org/10.33272/2522-9729-2018-2\(179\)-66-69](https://doi.org/10.33272/2522-9729-2018-2(179)-66-69) [in Ukrainian].
6. Zaitsev, V. V., & Zibrov, P. M. (2024). Vykonavska manera beltin u tvorchosti ukrainiyskykh vokalistiv [Belting performance style in the work of Ukrainian vocalists]. *Imidzh suchasnoho pedahoha [Image of the Modern Pedagogue]*, 1, 86-92. DOI: [https://doi.org/10.33272/2522-9729-2024-1\(214\)-86-92](https://doi.org/10.33272/2522-9729-2024-1(214)-86-92) [in Ukrainian].
7. Zaria, S. (2025). Vplyv yevropeyskykh vokalnykh metodyk na formuvannia suchasnoho ukrainskoho estradnoho vokalu [Influence of European vocal methods on the formation of modern Ukrainian pop vocal]. *Slobozhanski Mystetski Studii [Slobozhanski Art Studios]*, 3, 54-60. DOI: <https://doi.org/10.32782/art/2025.3.10> [in Ukrainian].
8. Yartys, A., & Melnyk, V. (Eds.). (2008). *Lektsii z istorii svitovoi ta vitchyznianoï kultury [Lectures on the history of world and Ukrainian culture]*: navch. posib. Lviv: Svit [in Ukrainian].
9. Toloshniak, N. A., & Sakhariieva, I. S. (2023). Vokalna tekhnika estradnoho spivaka: innovatsiini pidkhody do formuvannia vokalnykh navychok [Vocal technique of a pop singer: Innovative approaches to vocal skills formation]. In *Science and technology: Problems, prospects and innovations* (p. 345). Osaka: CPN Publishing Group. Retrieved from http://reposit.sc.nuczu.edu.ua/bitstream/123456789/18851/1/03_%20SCIENCE-AND-TECHNOLOGY-PROBLEMS-PROSPECTS-AND-INNOVATIONS-11-13.05.23.pdf#page=345 [in Ukrainian].
10. Folomieieva, N. (2023). Intehratsiia metodyky Shiril Porter u protsesi vokalnoi pidhotovky u vitchyznianskykh zakladakh vyshchoi osvity [Integration of Cheryl Porter's method into vocal training in Ukrainian higher education institutions]. *Pedahohichni nauky: teoriia, istoriia, innovatsiini tekhnolohii [Pedagogical Sciences: Theory, History, Innovative Technologies]*, 3 (127), 96-109 [in Ukrainian].
11. Shuliar, O. D. (2010). *Istoriia vokalnoho mystetstva [History of vocal art]* (Part 1). Ivano-Frankivsk: Plai [in Ukrainian].
12. Shuliar, O. D. (2012). *Istoriia vokalnoho mystetstva [History of vocal art]* (Part 2). Ivano-Frankivsk: Plai [in Ukrainian].
13. Bartlett, I., & Naismith, M. L. (2020). An investigation of contemporary commercial music (CCM) voice pedagogy: A class of its own? *Journal of Singing*, 76 (3), 273-282. Retrieved from https://www.nats.org/_Library/JOS_On_Point/JOS-076-3-2020-273_-_Bartlett-Naismith_-_An_Investigatin_of_CCM.pdf
14. Sadolin, C. (2021). *Complete vocal technique*. Complete Vocal Institute.
15. Hoch, M. (Ed.). (2018). *So You Want to Sing CCM (Contemporary Commercial Music): A Guide for Performers*. Lanham: Rowman & Littlefield.
16. Sulaieva, N. (2025). Ukrainian folk song in the system of formal and non-formal music and pedagogical education in Ukraine: The case of Hryhorii Levchenko's teaching and creative activity. *Imidzh suchasnoho pedahoha [Image of the Modern Pedagogue]*, 4, 133-137. DOI: [https://doi.org/10.33272/2522-9729-2025-4\(223\)-133-137](https://doi.org/10.33272/2522-9729-2025-4(223)-133-137).

Дата надходження до редакції
авторського оригіналу: 11.02.2026